

Szerkesztői szállítás:

Belső-farkasutca 55. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak. Kéziratok nem adának vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 frt.
Félévre 6 "
Negyedévre 3 "
Egy hóra 1 "

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.



POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hova az előfizetések a hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Négyezer hasábrótt garmond sor ára 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasenstein és Voglérnél (Neuer Markt 11.)
Pesten: Lang Leopoldnál (Erzsébet-ter 9 szám emelet.)

Minden nagyhangú frazist mellőzve, csupán lapunk beltartalmára hivatkozván, fölhívjuk a t. közönséget előfizetésre a

„KELET“

ezimű politikai és közgazdasági napi lap
1871-diki évfolyamára.

Azon elismert írói erők, kik állandó közreműködésükről lapunkat biztosíták; azon széles terjedelmű összeköttetések, melyeket mind az erdélyi részeken, mind a fővárosban kötni szerencsések valánk; gyors és kimerítő távirati közleményeink s egyáltalában lapunk összes beosztása és mindenek fölött azon szabadelvű és független irány, mely munkálkodásunkat vezérli: a legnagyobb mérvű pártfogást helyhezik kilátásba a t. közönség részéről.

Előfizetési díjaink, melyeket legcélszerűbb postai utalvánnyal beküldeni, a következők:

Egész évre 12 frt. Negyedévre 3 frt.
Félévre 6 frt. Egy hóra 1 frt.

Egyes szám ára 5 kr.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgál a kiadó.

Minden a lap szellemi részét illető közlemény a szerkesztőséghez, az előfizetési pénzek és reclamatiók a kiadó-hivatalhoz intézendők.

Kolozsvártt, 1871. januárban.

STEIN JÁNOS, **SZÁSZ BÉLA,**
kiadó tulajdonos. felelős szerkesztő.

Angol-porosz-osztrak-magyar szövetség.

Azt kérdők mult számunk végén: Mit akar Poroszország elérni az angol-porosz-osztrak-magyar szövetséggel? Talán azt, hogy Elsass és Lotharingia annexióját az angol és osztrak magyar fegyverekkel biztosítsa?

Azon status-quot, mit Franciaország kifosztása árán állapítana meg Németország, a mi vérünk biztosítani soha sem fogja. Előttünk Franciaország integritása ép oly európai szükségesség, mint Németország egysége. Csakis amaz ellensúlyozhatja ezt az európai államrendszerben, s ha Poroszország úgy kívánja bevégezni a mostani háborút, hogy Franciaországot feldarabolja s ama dicső nemzet örök boszuját és gyűlöletét hívja fel önmaga s lehető szövetségesei ellen; mi részünkről határozottan visszautasítanók Poroszország szövetségét, s nem látnánk Európára s magunkra nézve akkora veszélyt, ha ezáltal megint az oroszok karjába vetnők is Poroszországot, mint látnánk abban, ha Európa legjóravalóbb nemzete, s az európai latinfaj központja ellensúlyozó befolyásától megfosztatnék.

És midőn bizonyosnak látjuk, hogy ha a porosz Franciaország irányában annexálási céljairól le nem mond, s azt diadala esetében végrehajtja, Franciaországnak nem lesz más gondolata, mint a hogy erejét rendbeszedheti, újabb háborút indítani Porosz-, illetőleg Németország ellen, s e háborút mindig folytatni, mindig felújítani, míg a fegyverén ejtett csorba ki nem lesz közzörülve: mi óvakodnánk oly szövetségbe engagerozni hazánkat, mely minket egy örök boszuló harc zsandáraiá törpitene le.

Kössön Poroszország becsületes békét Franciaországgal, mint oly ellenséggel, melynek dicső patriotismusát, hősiességét s alkotó lángeszét becsülni most megtanulhatta; és mi örömet szöveteznénk egy ily módon megállapított status-quo biztosítására, a mely nagy garantiájával szolgálna a világbékének, s a husz év óta marczangoló fegyveres állapotnak talán nagy időre végetvetvén, módot nyujtana a kizsákmányolt világnak rendbehozni pénzügyeit, s a szellemi életet kivénné Bellona istenasszonyának li-dércnyomása alól.

De egy hatra vakra kötött szövetség iránt semmi rokonszenyünk nem lehet, abban sokkal inkább gyáva megadást látnánk, mint egy nagy monarchiának az emberiség iránti kötelességérzetéből merített cselekvényét.

Még veszélyesebbnek látnók e szövetekezést, ha az a republicanismus ellen irányulna. Európa egyik népének sincs joga, hogy a másik nép kormányformája ellen conspiráljon. Ha elnéztük Franciaországban az absolutismust, mely Európa alkotmányos irányával ellentétben állott, el kell néznünk a köztársaságot, mely Európa monarchicus irányával nincs összhangzásban; hogy egy praesident vagy császár áll Franciaország élén, az nem a mi dolgunk, Franciaország oka saját sorsának, mi azt kívánjuk, hogy fejlődjék saját határai közt saját geniusa szerint, s legyen tovább jóra való tagja az emberiségnek, mely a francia lángésznek oly sok szép eszmét s haladást köszönhet.

Talán nemsokára, a mint a pontusi conferentia összeül, kezd kifejlődni a mostan hirben szárnyaló szövetekezés iránya, s habár e conferentia ekkor egy concret célért van összehíva, alig hiszszük, hogy a világot függőben tartó porosz-francia háboru szóba ne jöjjon, sőt reméljük, hogy végre is e conferentia egy békecongressussá fog átalakulni. Oly szövetekezésnek, mely egy meg nem alázó béke biztosítékául szolgálna, mi csak örvendhetnénk. És ugy is tetszik nekünk, hogy e conferentia fogja megvetni e hirbe hozott szövetség alapját, vagy ottan fog az egész szétmállani.

E conferentiára a küldetéssel gr. Széchen lett megbízva; e megbízásból a lapok különböző commentatiókat vontak ki. Részemről, ki egyik legfontosabb nemzetközi bizottságunkban résztvéve, egykor szerencsés voltam gr. Széchen, mint politikust és diplomatát észlelhetni, nemhogy aggódnám, de reményeket kötök megbízatásához. Iránya első sorban monarchicus és par excellence magyar, rutinje kifogástalan, szónoklatán a lángész tüze, ereje és széles ismeret jelentkezik. Nem közvetlenül pártunkból való, de elég nagy észszel birt számot vetni az időkkel, s pártunk kormányzatának saját hatáskörében hű támasza volt. És ama kérdés, mely a conferentián s tán a lehető congressuson felmerül, nem is egyes párt kérdése, közös kérdése az az egész országnak, az egész birodalomnak. S mi bizunk benne, hogy gr. Széchen nagy és fontos hivatásának színvonalán fog megállani, s ha a célzott szövetség körüli előtagozatódások teréről szolgál a conferentia zöld asztala, úgy hisszük, gr. Széchen képes lesz marquirozni a magyar főnemes és porosz juncker közti különbséget. A magyar főnemes mindig színvonalán evezett nemzete közvéleményének, befolyt irányára, de szembe nem úszott árjával, a porosz juncker maga volt az állam. Ha szövetezünk, a szövetség nem válhatik nemzetünk szabadságának, jogegyenlőségének s alkotmányának hátrányára, mert oly szövetségre, a miért e téren kellene áldozatot hoznunk, szükségünk nincsen. A mit kivívtunk, az tűzhelyünk szentélye, melyért a nemzet életét és vérét feláldozni mindig kész leend. Dózsa D.

BELFÖLD.

A szász universitás ülései.

Tegnapelőtti számunkban már közöltük azon választás eredményét, mely a municipalis szervezés felől javaslatot adandó 9-es bizottságot állította össze az egyetem kebelében és pedig az ifjú szászok többségével. Kiegészítjük itt ezúttal, ama (jan. 14.) gyűlés tárgysorozatának ösmertetésével, multkori közleményünket.

Ernst Frigyes (kit egyik közelebbi számunkban tévedésből Fridrich Ernőre keresztelénk) verificálása után, a 19 6-száz képviselő nyilatkozatot nyújt be aziránt, hogy ők a „szász nemzet jogait illetőleg a törvények alapján állanak“ hivatkozván az 1791. 13-dik erdélyi t. cikkre, az 1798. apr. 13-diki 960 udv. számú leiratra, sat. s remélve a magyar országgyűléstől, hogy önkormányzati jogait a szászoknak tekintetbe veendi. A többség (17 ifjú szász, 6 román és 2 magyar) tudomásul veszi e nyilatkozatot, miután semmi indítványt nem tesz, s így tárgyalás alá sem vehető.

A 9-es bizottságra vonatkozó említett sürgősségi indítvány vitája alkalmával az 6-százok ismételve ostromot intéztek a szabadelvűek ellen, de eredménytelenül. Ők ugyanis csak 7 tagot kívántak a javaslat-készítő bizottságba választani, egyszersmind útasíttatni is szeretnék volna őket, hogy mily értelemben dolgozzanak tovább. Ernst Frigyes ez indítványa ellen azonban az ifjú

szászok, élükön Dr. Lindner, erőlesen tiltakoztak, mint a melynek elfogadása nem lenne egyéb, mint az ajtón csak most kidobott utasítási rendszernek, az ablakon való vissza csempészése. A többség csakugyan elveté Ernst javaslatát s a bizottság tagjainak szabadságot engedett nézeteik önálló körvonalozására, a javaslat ugy is a gyűlés elé kerülvén, mely aztán, netaláni ellenkező nézeteit, akkor érvényesítheti.

A bizottsági tagok (l. 14-dik számunk Belföld rovatát) megválasztása után két 6-száz képviselő (Vittstok és Bedeus) gondolkozási időt kért, ha elfogadják-e ezek után a megbízatást.

A következő (jan. 16-diki) ülés tárgyaúl a szász ism. azon javaslata tűzetett ki, melyben a tanácskozás gyorsítására és olcsóbbá tételére vonatkozólag indítványt tön.

Országgyűlési tudósítás.

Pest, január 16 1871.

(Vége.)

Andrássy Gyula gróf. Fájdalommal vallja be, hogy a visszaélések halmazzal történtek. Nem lehet a phisikai erő figyelembe vétele nélkül, az ujonczozást létesíteni, mert ez is számtalan visszaélést idézne elő: a magyar tüzéség és műszaki csapatokból nem lehet azonnal elbocsájtani az idegeneket, mert így célt soha sem érnek. (Eljenzés jobbról.)

Mednyánszky Sándor. A hadszervezés tarthatlanságát bizonyítja a mostan folyó francziaháboru épugy, mint a néhány év előtti észak-amerikai háboru. Az állandó hadsereg csupán fényűzési cikk, vereség esetén pedig a nyomor egész láncolatát idézi elő. A magyar kormány mégis oly ujonczozási t.javaslatot nyujtott be, mely a korszellem igényeivel ellenkezik. A honvédség eszméjét csakis gyakorlati népnevelés által biztosíthatni. Egy önálló, erős nemzeti védsérget óhajt. Nem fogadja el a t.javaslatot a részletes vita alapjául, mert a közös hadseregbe egyetlen ujonczot sem szavaz meg.

Bobory Károly. (zaj; elnök cseppet.) A naponta nagyobbra növvő elszegényedést egyedül az állandó hadsereg szűli; nem is említve az erkölcstelenséget, melyet ez létesít. Sokalja az évente adandó 44,000 ujonczot, s így a t.javaslatot a részletes vita alapjául sem fogadhatja el.

Kiss János. Tagadja, mintha a megajánlott ujonczokat megtagadni nem lehetne többé. Szintén nem fogadja el a t.javaslatot.

Simonyi Ernő. A mult év óta, az ez irányu ügyek nem változván, ő eljárásán sem változtathat mitsem, s így szintén el nem fogadja e t.javaslatot. Franciaország példája mutatja, hogy a népsereg sokkal inkább felel meg a célnak, mint az állandó hadsereg. Kívánja a hűtlen honvédorvosok szigorú megbüntetését.

Tisza Kálmán. A törvény rendeleteinek megtartása mellett a balközép az ujonczokat megszavazni, mindig kész volt. A t.javaslatot a részletes vita alapjául elfogadja. Igen óhajtja, hogy ugy mint eddig, most is a ház, a közp. bizottság jelentését változatlanul fogadja el. Az ujonczozási bizottságok helyes összeállítására szölitja fel a kormányt, nehogy, mint eddig, az ottani főszereplők ez ország törvényein kívül állók legyenek. — Az állandó hadsereg mellett kívánja, hogy a nemzet harci jelleme fejlesztve legyen.

Andrássy Gyula gróf. (Halljuk, halljuk!) A visszaélések nemcsak az orvosok által, hanem onnan is erednek, hogy az ujonczok be sem állíttatnak. A bizottságokban hazánk és a ministerium kellőkép van képviselve. A törvény rendeleteinek mindenben elég van téve. (Helyeslés.)

Elnök: Elfogadják-e a ház a t.javaslatot a részletes tárgyalás alapjául?

22 képviselő névszerinti szavazást kíván, melynek eredménye, hogy 432 igazolt képviselő közül: 237 igen, 31 pedig nem-mel szavazott. Elnök nem szavazott. Távol volt 163 képviselő.

A törvényjavaslat a részletes vita alapjául elfogadtatott.

A részletes vitánál a közp. bizottság Györffy Gy. előadó által, a czimet ilykép kívánja módosítani: „T.javaslat, a magyar hadsereghez és haditengerészethez stb.“ A „különvélemény“ pedig az eredeti szövegeztét kívánja megtartatni.

Györffy Gyula. Hogy e t.javaslatban a közp. bizottság a „hadsereg“ szót kívánja, nem elméleti okoskodás, hanem a törvényben gyökeredzik ez, mely által a társországok jogai sem csorbíttatnak. A kisebbség jelen okoskodása csakis téves fogalmon alapulhat. Tagadja, hogy a honvédelmi minister az előbbi ujonczozási t.javaslatoknál a mostanihoz hasonló czimet terjesztett volna be.

Királyi Pál. Nem akar ismétlésekbe bocsájtkozni, mert a parlamenti vitában ez nem segít semmit. A minister által felvett czim, tökéletesen egyezik az 1868. XL. t. cz. 11 §-a értelmével. Célzatlanság, haszon vagy gyakorlati szempontból e czim ellen nem lehet tartós elvet felállítani. Valamely törvény értelmét, nem a szónokok értelmezése, de a ház határozata állapítja meg. (Helyeslés.)

jobbrol.) A közp. bizottság ajánlott módosítása, a tulféleli szerződést sértene meg; mi a nemzet jellemét állítaná kétes színbe. (Általános helyeslés.) Az eredeti czim fentartását kéri.

Tisza Kálmán. A parlamentben nem azt kell keresni, mi mulatságos, hanem a mi hasznos; s így itt az ismétlés nem felesleges. Szónok czáfolgatja előtte szót s kinyilatkoztatja, hogy míg a magyar hadsereg elé gördített akadályok el nem lesznek hárítva, addig ok a bajok ismétlését nem szüntetendik meg.

Tóth Vilmos. Minthogy a közp. bizottság véleménye egészen ugyanaz, mi az 1868 XL. t. cz. 11. szakaszé, s így azt sem hitte, hogy támadás is lehessen. Az ellenzék e t. javaslat első tárgyalása óta, mindenkor fokozatosabb támadásokat intézett a kormány ellen. A világ-események arra tanítanak minket, hogy erősítsük meg azon hadserget, mely a birodalom határait mindenkor biztosítani képes és azt megvédeni is tudja.

Legközelebbi ülés holnap d. e. 10 órakor.

Vége $\frac{1}{4}$ 3 órakor.

KÜLFÖLD.

(s.) Chanzy-nak Le-Maas melletti küzdelmére vonatkozólag, — melyet a táviratok a poroszok részéről mint a francia hadsereg teljes megsemmisítését jelezték volt — a legújabb tudósítások is azt tanúsítják, hogy ha nagy veszteségeket is szenvedett a francia haderő, de mindenesetre Frigyes Károly is csak pyrrhusi győzelemmel dicsekedhetik. A Chanzyval szemben álló Frigyes Károly seregeinek nemcsak a francia haderő megbénítása, hanem az is célja volt, hogy Chanzy balszárnyát körülvegye és visszavonulását a charentoni táborban elvágja, e végből a 3-ik és 10-ik hadtesttel Vendomeből Savigny és Sarge felé ment és egyik oldalozzlopa La Chartre-sur-le-Loir felé, továbbá a Le-Mansba vezető uton volt elterjedve azért, hogy a mecklenburgi nagyhercegnek, ki a 9. és 13-ik hadtesttel Chateaudunból és Chartresből indult ki, lehetővé tegye a francia balszárny körülfogását. A mecklenburgi herceg főoszlopai Nogent-Le-Retroun át a L'Huisne folyó balpartján Connereig mentek, itt átkeltek a folyón és feladatuk volt gyorsan nyugotra menni, hogy a Le-Manstól észak-nyugotra fekvő magaslatokat elfoglalják és így a francia sereget e kedvezőtlen állásban csatára kényszerítsék, mert ugyanakkor jobbfelől és homlokban Frigyes Károly támadta volna meg.

De Chanzy visszavonulásra határozta el magát. A németek elfoglalták Le-Manst ugyan (maga Frigyes Károly); de Chanzy gyors és korán megkezdett visszavonulása után a veszteség dacára a nyugoti francia sereget a végromlásból megmenté. Főleg a 16-ik hadtest Jaureguiberry tábornok alatt menté meg e sereget; mert mikor a mecklenburgi herceg a folyón át akart kelni La Chapelle, St. Remi és Lombronnál, oly makacsan védelmezte az állást, hogy ez által a francia sereg sok időt nyert, és Chanzy-nak ideje volt Le-Manst kiüríteni és részben Alencon, részben Laval felé megkezdé a visszavonulást: hogy minő eredménnyel, mutatja tegnapi táviratunk, mely szerint Frigyes Károly, ki 6 nap alatt 117 tisztet 3203 közembert veszített, Alencont elfoglalta nagy veszteségekkel.

Páris bombáztatására vonatkozólag a „Daily News” egy hosszú távirati tudósítást tesz közzé, mely annak bebizonyításával foglalkozik, hogy a porosz tüzéség mennyire föltette áll precíziora nézve, a francia tüzéségnek. A távsürgöny következőleg hangzik:

„A fortok ágyúzása jelentékenyen lanyhult a német

robbanó lövegek szabályos és állandó hatása következtében. A francia matrózok folyvást elhordják a szétlőtt ágyuk romjait, s új tartalék ütegeket állítanak föl. A német gránátok azonban szakadatlanul lecsapnak, zavart okoznak, s az ágyuk időleges hallgatását idézik elő. Tudtomra legalább még egy fort sem hallgatott el teljesen. A franciák ágyu-harczára nézve azon megjegyzést tették, hogy 400 gránátjuk a sikmezőre esett, hol semmi kárt sem okozott. A német ütegben igen kevés csapott le. Ennek okát az angol lap tudósítja a francia tüzéség hiányos képzettségében és azon körülményben véli feltalálhatónak, hogy t. i. a francia tüzerek nem tanulmányozták a német ütegek helyzetét, melyeket a nagy füstön, föld-felhányásokon keresztül föltöbb nehéz czélba venni, míg ellenben a porosz mérnöktisztek már hónapok óta buzgalommal tanulmányozták az erődöket. — Ugyancsak Páris lövetésére nézt a „Correspondance Havas” jan. 8-ról a következőket írja:

„A poroszok a keleti fortokat dec. 27-ke óta bombázzák, a délieket jan. 5-től kezdve. A poroszok naponként 20,000 golyót küldenek hozzánk, melyek közül 4—500 a párisi körsánczra jut, különösen Montrougeban, Bangirardban, Grenelleben, Auteuilben és Point du Jourban.

A bombák átmérője 22 centiméter, magasságok 65 cz. és súlyok 80 kilogr. A legtávolabbi pontok, melyek eddig elérték e golyók által: a Rue Joufflot, Rue Banneau és Avenue Breteuil. A károk, miket a bombák okoznak, koránt sincsenek aránylagos viszonyban azon nagy erőlködéssel, melyet a poroszok kifejtének.

Igy a Nogent-erődben, melyre 10,000 bomba hullott, nincs egy halott sem, csak 8 sebesült. Az ezen fort körül leesett bombák számát 20—25 ezerre lehet becsülni. A Vauvres-erőd belsejében jan. 5-ig 6000 bomba hullott, az erőd körül pedig 10—12,000. Az erődben négy halott s 10 sebesült van, az összes veszteség pedig a fortokon csütörtök óta 5 halott és 60 sebesült. A csütörtöki nap a legszerencsétlenebb volt mi reánk, mivel akkor 5 halott s több sebesült veszteségünk volt. Az erődön okozott károk nagyon jelentéktelenek s éjjel helyreállítatnak. Különben meg kell azt adni, hogy az ellenség iszonyu tüzelést fejt ki, míg mi nem igen felelünk neki.”

A párisi torlasz-bizottság már táviratilag jelzett proklamációja miután előadja, hogy a bizottság azonnal megalkult volt, mihielyt Páris körülzároltatott, s miután kiemeli, hogy bármily valószínűtlen az erődök elleni támadás sikere, mégis szükséges minden lehetőségre elkészülni; a következő programot állapít meg: Ennek következtében az egész lakosság hazafiságára hivatkozván, mindenkit fölszólítunk, hogy elővigyázatból már most kiki két földzsákot készítsen. Ezen földzsákok az első figyelmeztetésre az alóliirt bizottmányoknak adandók át, és a kövekkel együtt arra fognak szolgálni, hogy Páris néhány óra alatt barrikádokkal legyen megvédve.

Minden földzsák 70 centiméternyi hosszú, 35 cz. széles és könnyen hordozható legyen. A vászon vastag lehet, és az ár azon polgárok számára, kik nem maguk fogják készíteni, igen csekély, legfőlebb 65 centime lesz.”

Páris védereje.

Közelebből közzétük a Franciaországban működő német haderő létszámának kimutatását; az alábbiakban adjuk egy angol lap, a „Daily Telegraph” után a Párisban levő hadsereg mennyiségét, az egyes hadtestek szerint.

1. had Thomas ezredes alatt. Áll 300,000 emberből és pedig nemzetőrök (gardes nationaux) és ugynevezett

juk törvényhozásunk teendőinek üdvös voltát már a téren, nem ismerjük el felsőbb oktatásunk ügyét e tárgyak akár-melyikénél hátrább állónak. Kérjük is Eötvös bárót, tanúsítson e javaslatai elővételére és tárgyalatára tekintetében ép oly buzgalmat, mint annak idejében a népoktatási törvényről tanúsított.

Addig is vegyünk figyelembe minden alapos nézetet, mely e nagy fontosságú tárgy körül mondatik. Egy idő óta a hirlapi cikkek elhallgattak e javaslatokról és egyetemeink ügyéről általában. Közönségünk minden érdekelt-ségét és ennél fogva hirlapiróink minden tevékenységét a fiáboru véres tényeinek regisztrálása absorbeálták. A legmagasabb politika van napirenden és annak, a miből majdan súlyt meríthetnének magunknak a mostaiakhoz hasonló gyászok körülményekben: egy időn háttérbe kellett vonulnia. Az akadémia utolsó ülésén azonban egy hivatott férfi véleményét hallottuk e tárgyban, melyet rövid kivonatban érdekesnek tartunk közölni olvasóinkkal.

Than Károly, egyetemünknek külföldön is kiváló tekintélyben álló vegytanára foglalta el tegnap rendes tagi székét egy ily czimű értekezéssel: „Az egyetemi tanítás lényegéről.” Az egyetemi tanítás feladata szerinte a tudás terjesztése a fensőbb értelmi nevelés által. Mi azonban a tudás? Buckle, a nagy britt gondolkodó azt mondja, hogy a tudás nem annyira a tényeknek, mint inkább azon viszonyoknak ismerete, melyben a tények az eszmékhez állanak. Szóval a tények felhasználása. Ezekből következik, hogy az egyetemi tanítás feladata nem az, a mi a közép-tanodáké: tények, alapfogalmak ismeretének terjesztése. Nem is az, hogy a tudományokat minél nagyobb terjedelemben terjessze. Inkább mélyében, mint széltében mivelje a tudományt. Feladata az egyetemi tanításnak: az igazság önmagáérti hirdetése. Vagyis először a szaktudományok módszereinek megismertetése, és másodsor a tények és ennek összefüggésének kimutatása.

A felsőbb oktatás elérte célját, ha növendékeit ön-álló gondolkodásra vezeti szaktudományuk szellemében. In-

gardes sédentaires-ből. Az előbbieket egy része ujonnan alakított ezredekbe áll és a sik mezőn is használható, de csak ágyúteggel bír s lovassága nincs. A garde sédentaire rendőri, helyőrségi és a sánczokbani szolgálatot végzi. Egyenruhája tetszésszerűen ugyan, mindazonáltal mindenki tartozik veres kokárdás sapkához s kék nadrágot veres sávval viselni.

2. had, Ducrot ezredes alatt 150,000 rendes katonaság és mozgóörökből áll 80 tábori és mitraillese-üeggel és 2 lovas ezreddel. E hadsereg a városon kívül, a szabadban táborozik.

3. had, de Vinoy ezredes alatt, az erődök védelmére, áll 70,000 emberből, az egykori császári gárdából, városi sergeant-okból, gend'arme-okból stb. összeállítva. E hadseregnek egyik divisiója, a 2-ik St. Denis őrseregét képezi s kitörésekre is használják. Ezek szerint Páris védereje 520,000 emberből áll.

A KELET magán-távirata.

Feladatott Pesten, jan. 19. 10 ó. — p. d. e.
Érkezett: jan. 18. 11 ó. 15 d. e.

Berlinből jelentik, hogy Vilmos proklamációt adott ki, melyben német császáru jelent ki magát.

Páris városában az eddigi bombázás igen csekély károkat tön, az előkészületek azonban a további bombázásra nagyban folynak. Issy, Mont-rouge erődök kárai tetemesek.

Londoni távirat szerint a conferencia 18-kán megnyílt, Favre megérkezéig azonban elnapolta üléseit.

Bordeauxi jelentés szerint Garibaldi 50,000 emberrel fedezi Dijont a Chaumontból jövő poroszok ellen. Bourbaki előnyomulása folyton tart, Chanzy visszavonulása rendben történik.

Táviratok.

Berlin, jan. 17. (Hivatalos.) Versailles, jan. 16. E hó 15-én Koppen ezredesnek másfél órai harcra volt Marac mellett Langrestől északnyugatra mintegy 1000 mozgóör ellen, melyek egy zászló hátrahagyásával vad futásban Langresra visszavetettek. A német 2. hadseregnek eddig ismert összes veszteségei e hó 6-tól 12-ig 177 tiszt és 3213 ember.

Berlin, jan. 17. Versailles, jan. 17. Werder tábornok e hó 16-án tartotta még előbbi Belforttól délre fekvő állásait a megújuló francia támadások ellen.

Versailles, január 17. (Hivatalos.) Schmidt tbk az ellenség üldözésében, mely Lavalra visszamegy, Vaigeson tul hatolt előre és ismét 2000 fogolynál többet ejtett. Alencon a 16-tól 17-re eső éjjel könnyű harc után megszállatott.

Szentpétervár, jan. 17. A „Journal de Pétersburg” polemizál Beust sürgönyeinek azon állítása ellen, mintha Oroszország Ausztria semlegességeért a krími háboruban köszönettel tartoznék, és úgy véli,

nen a tanárok inkább tárgyaik szellemébe, mint részleteibe vezessék be növendékeiket, mert az aprólékosságok kidolgozása a magánszorgalom feladata. Képezzenek az egyetemeken szakembereket a szónak valódi, nemesebb értelmében. Egy államnak nem lehetnek nagyobb belső ellenségei, mint oly szakemberek, kik csak öntudatlan gépek. A szakember hasonlít egy sakkjátszóhoz, kinek láthatatlan ellen-sége minden hibát észrevevén, nem tesz egy tévesztett húzást és ellene a játékot gépies, betanult fogásokkal megnyerni nem lehet. A szakembereket az egyetemeknek öntudatos működésre kell vezetniök. Ennél fogva tanároknak csak olyan valódi tudósok alkalmazandók, kik tudományos buvárlatokkal foglalkoznak, ismerik tudományuk fejlődését és annak színvonalán állanak. A ki maga nem buvárkodik, az olyan tanár hasonlít a könyvből készült vívőmesterhez. Tehát minden tekintetben oly tanszabadság csak a valóban üdvös és célravezető, a milyenre a német egyetemek mutatnak utánozandó példát. A mi ezeket oly hatalmas gyűpontjaivá teszi a tudományos életnek, az első sorban a magántanárság intézménye. Ennek alapeszméje nemcsak az anyagi verseny által előidézett buzgalom, hanem a kiemelkedés magasabb törekvése. A magántanárság gyakorló iskolája a legjelesebb egyetemi tanároknak. A ki itt életrevalóságot, valódi hivatást tanúsít, az meghívatik egy két év alatt rendes katedrára; a ki nem, az jókor felismeri hivatatlanságát. A mi egyetemünk sem áll oly rossz lábon, mint roszakaró szomszédaink hirdetik. Egyetemünk megfelel hivatásának, csupán szaktudósok képzésében mutat kevés eredményt. A közönséges tanítás helyét inkább tudományos buvárkodás kell hogy elfoglalja.

A nagy tetszéssel fogadott értekezés valóban magvas eszméket tartalmazott. Ha valahol, nálunk ugyancsak szükség van arra, a mit a nagy Savigni óhajtott, hogy t. i. „Unsere Praxis soll wissenschaftlicher, und unsere Theorie praktischer werden.”

A „KELET” TÁRCZÁJA.

Az egyetemi tanítás kérdése az akadémiában.

Pest, jan. 17.

(B. Zs.) Napjaink egyik üdvös jelensége, hogy a nevelés nagy fontosságú ügyét a kormányok nagyobb gondban, a népek több figyelemben részesítik, mint ennek előtte. Mióta a német fegyvereket az utóbbi és legutóbbi véres napokban, a csodálatossal határos szerencse kíséri, szinte megszoktuk e rettentő sereg láthatatlan és legyőzhetetlen szövetségeseit azokban keresni, kik e népet az értelmi fejlettség oly magas polczára emelték: tanítóiban. E mindenfelé elterjedt, alapos nézet tette oly kirivóvá az utolsó párisi világiállításon a francia nevelésügyi viszonyokat feltűntető abrosz fekete foltjait, melyek a mai szerencsétlenségnek bizony sok tekintetben előhírnökei voltak. Hogy a jó népnevelés, kitűnő középtanodák és hasonlithatatlan egyetemek, milyen tényezőket képeznek egy nemzetnek, még hogy úgy mondjuk, phisikai erejében is: arról tanuskodik a német nemzet története napjainkban. Nagyon csodálódik, a ki azt hiszi, hogy itt a jó népnevelés egyedül elégséges; a többi másodrendű kérdés. A népnevelés és felsőbb oktatás olyanok, mint egy szövetnek két oldala, egyik a másik nélkül mitsem ér; de nem is képzelhető. Az a folyamat, mely a népiskoláktól az egyetemekbe és innen azokba visszavezet, mely egyfelől emelkedni kész, másfelől a fent szerzett kincseknek kiosztogatására ösztönöz minél többek között: ez az, a mi egy nemzet értelmi haladását közvetíti, lehetővé teszi, előmozdítja. Azért várjuk már mi is kultusminister urtól, hogy gondjait ne csak a népiskolákra, hanem a felsőbb oktatásra is fordítsa. A törvényjavaslatok a pesti egyetem reformjáról s a kolozsvári egyetem felállításáról rég készen vannak és tárgyalásra várnak képviselőházunk asztalán. Bár átlát-

hogy Ausztria jóakarata ártalmasabb volt Oroszországra, mint a háboruban nyílt részvétele lett volna. A lap tiltakozik a Bukarestbe és Belgrádba menesztett sürgönyök azon állítása ellen is, mintha az orosz körjegyzék által Keleten a kedélyek fölzgatója céloztatott volna; Oroszország már októberi jegyzékében óvást tett az ellen, mintha a keleti kérdést bolygatni akarná.

London, jan. 17. Versaillesből jelentik e hó 16-ról: A francziák Páris déli oldalán újabb ütegeket állítottak, melyeknek tüzelése erősen viszonoztatott. A németek 2 tisztet és 7 embert veszítettek.

Bordeaux, dec. 16. (Hivatalos.) Bourbaki jelentik e hó 15-ről: Egész nap csatáztunk. Este Montbeliard — a várpalota kivételével — a francziák által megszállatott. Holnap ismét felvesszük a harcot, — habár velünk szemben erős német hadak, — névszerint nagyszámu német tüzérség áll, mind a mellett a vasutat birtokba vehetni remélem, hogy azon előre haladhassunk.

Bordeaux, jan. 16 (Hivatalos.) Chanzy tábornok jelenti: A németek támadásainak minden oldalról ellene szegültünk, névszerint a 31-ik hadtest fejtett ki heves ellenállást, elfoglalva tartá hadállásait estig, és több foglyot kerített kézre, ezek közt egy zászlóalj parancsnokot. Ellenben a hadsereg centruma hátrált. Előhaladásunkat a hó és sikos jég nagyon gátolá.

A francia kormány a bombázás ellen óvást adott ki, mely minden községben kifüggesztetett a falakra. Az óvást egyuttal kimondja, hogy a háboru folytatni fog.

NAPI HIREK.

— Szeretet-ház. Tegnap a városi képviselő-testületben egy szeretet-ház felállítását indítványozta Nagy Péter ref. püspök. A képviselőtestület bizottságot nevezett ki, mely az indítvány felől véleményes jelentést terjeszsen a gyűlés elé. Simon Elek ügyvéd ur pedig a hely színén 500 forinttal kezdte meg az adományozást e célra. Bár számosan követnék e nemeslelkű példát!

— Az erd. muzeum részére 1870 decz. hóban beküldött adományok jegyzéke. I. Könyvek s kéziratok: A m. közoktatásügyi miniszteriumtól. A nemzeti muzeum képesornakának lajstroma. Buda, 1870. Legid. gr. Teleki Domokostól, Protocollum in negotio credionis militiae confinariae. Frans. 1763¹/₂. (Kézirat). Ifj. b. Kemény Domokostól, Psalmi Davidis Francof. 1612. A központi tanári egylettől. A tanári egylet közlönye 1867—1870. 4 kötet és 5 füzet. A s-pataki ref. főiskolától, 89 kötet (eserében.)

II. Régiségek és érme: Torma Károlytól 2 ép cserépedény, 2 mécses cserép, 2 cseréptöredék, 29 különböző apró bronz, 2 vasgyűrű, 1 vashorog, 1 vas lánczötredék, 20 különböző gyöngy, 30 ezüst 18 rézpénz Veczelről: 1 cserépedény Angyalosról, 1 vas patkó és 1 vas sarkantyú Görgényről. Gróf Kornis Miklóstól 1 ezüst gyűrű, 1 kettő vált vasgyűrű, 1 vaspecsétgyűrű, 9 különböző rész tárgya gr. Bethlen Domokos hagyatékából. Gróf Mikó Imrétől egy zománcozott és drágakövekkel kirakott remekművű ezüst lovagszobrocska, a mely a sarkányt leküzdő Szt.-Györgyöt ábrázolja, Schütz Józseftől 1 darab fa a „Radecky“ hajóból Közli Finály Henrik m. titkár.

— Felszólítás Kolozsvár zene-műkedvelő közönségéhez. A helybéli zene-conservatoriumnak folyó hó 6-án tartott választmányi gyűlése határozata folytán, egész bizalommal szólítjuk fel a város tisztelt zenegyakorló polgárait, hogy az újonnan szervezendő zene-conservatorium összes zene gyakorlati és előadásai részt venni és a folyó év január 22-én d. u. 3 órakor a zene-conservatorium helyiségében tartandó értekezletre megjelenni sziveskedjenek. Bizalommal fordulunk felszólításunkkal a város tisztelt zene közönségéhez, mire feljogosít a közelműtan tanúsított részvét s hisszük és reméljük, hogy a tisztelt zene gyakorlók önfeláldozó és minden egyéni önérdéktől ment közreműködése mellett, ezen zene-egyletünk és városunk zene-művészetének emelése mielőbb el lesz érve. A zene-conservatorium választmánya.

— Az unitáriusok kolozsvári főtanodájában az 1870—71-ik iskolai év első felében tartandó közvizsgálat rendje. Január 25-én d. e. VI. és VII. gymn. oszt. hittanból. I. éves theol. hittanból s a II. és III. éves theol. paptanból. d. u. IV. gymn. oszt. minden tantárgyból. 26-án d. e. VI., VII. és VIII. gymn. oszt. történelemből. d. u. I. II. éves theol. exegesisből. V. gymn. oszt. minden tantárgyból. 27-én d. e. VI., VII. és VIII. gymn. oszt. latin nyelvből. d. u. III. éves theol. symbol. és unitar. vallás történetből. 1., 2. és 3. elemi oszt. minden tantárgyból. 28-án d. e. VI., VII. és VIII. gymn. oszt. mennyiség-tanból, d. u. 4-dik elemi oszt. minden tantárgyból, valóságos ének az alosztályoknak. 30-án d. e. VI., VII. és VIII. gymn. oszt. természettaniból, I. és II. éves theol. zsidó nyelvből. I. gymn. oszt. minden tantárgyból. 31-én d. e. VI., VII. és VIII. gymn. osztály görög nyelvből. d. u. II. és III. éves theol. egyházjogból. II. gymn. oszt. minden tantárgyból. Február 1-én d. e. VII. és VIII. gymn. oszt. bölcselemből. I. éves theol. egyháztörténelemből. d. u. gyorsírás. III. gymn. oszt. minden tantárgyból. 2-án d. e. VI., VII. és VIII. gymn. oszt. magyar irod. történetből. d. u. angol nyelvből és orgonálásból. 3-án d. e. VI., VII. és VIII. gymn. osztály német nyelvből, d. u. érdemsorozatot elkészítette. 4-én d. e. 9 órakor az érdemsorozat felolvasása, d. u. magán tanulók vizsgája.

— A kolozsvári casinónak közgyűlése lesz f. hó 22-kén délelőtt 11 órakor saját szállásán, hová a tagok ezen-

nel meghívotnak. A választmány rendeletéből Kovácsi Antal jegyző.

— A helybéli ref. főtanoda tanvezető tanárától a következő jelentés közreadására kértünk fel: Ev. ref. fő- és elemi tanodánkban a téli vizsgák f. hó 25-én fognak megkezdetni s tartanak febr. 1-ig bezárólag. E vizsgák látogatására a t. szülőket és gyámokat szivesen fölkérem, annyival inkább, mert az alább írt napokon érdekeltjeiknek magukviselőtől és előmenti fokozatokról a nyilvános felolvasás alatt legbizonyosabban tudomást szerezhetnek. 1871. jan. 19. Kócsi Károly, tanvezető.

A kolozsvári ev. ref. főtanoda téli közvizsgálati rendje. A) Bölcsészek. Jan. 25. d. e. II. éviék lélektan, d. u. I. éviék vegytan. 26. d. e. I. éviék egyet. történelem, d. u. II. éviék állattan. 27. d. e. II. éviék hazai történelem, d. u. I. éviék m. irod. tört. 28. d. e. II. éviék természettan. 30. d. e. I. éviék mennyiség-tan. 31. d. e. II. éviék latin irodalom és hellen irodalom. Febr. 1. d. e. I. éviék latin irodalom és hellen irodalom. B) Középtanodai és elemi osztályok. Jan. 25. d. e. középt. VI. osztály francia nyelv. 26. d. e. középt. V. osztály. 27. d. e. IV. osztály, d. u. IV. elemi. 28. d. e. középt. III. d. u. elemi III. 30. d. e. középt. II. d. u. elemi II. 31. d. e. középt. I. d. u. elemi I.

— Kolozsvár legöregebb emberei a tavalyi népszámlálás szerint: Pál Sámuel hidelvei lakos, született 1769-ben Kolozsvárt, református, világtalan; neje, ki 1783-ban született, él s szintén vak; Gál Pál hasonlókép hidelvei lakos, 1770-ben született Bácsban, román, katolikus, özvegy. Harmadik a külföldi lakos Csejdi Erzsébet, Gyulai Antalné 1770-ben Moksán, Háromszéken született, román, katolika.

— 83 éves deák A „Reform“-nak távirják Pécsről, hogy ott Zofcsák Imre 83 éves aggastyán a felnőttek oktatásában részt vesz.

— Porosz érzékenység. Pesten, igen látogatott helyen, egy kereskedő kirakatában porosz vaskalap volt kitéve, ezen aláírással: „Elfoglaltatott a francziák által Orleans mellett.“ Ezt látván egy porosz, addig nem tágitott, míg meg nem vette a tulajdonostól, hogy az többé ne hirdesse a poroszok szegénységét.

— Rajner külügyminister lemondása csakugyan valószínű, sőt hírszerint ő Felsége már el is fogadta volna azt. Székére egy egész sor utódot emlegetnek.

— Jogi magán-tanulók. A közoktatásügyi minster a jogi magán-tanulást szabályozó körrendeletet bocsátott ki. E szerint a jogot mindenki mint magán-tanuló végezheti oly jog-tanodákon, a melyek nem képesítik a tanulókat jogtudori szolgálatokra. A magán-tanulók megkiváncsoltatnak mindazon kellékek, a melyek a rendesektől követeltetnek. A magán-tanulók félénként, vagy évenként tehetik le a vizsgálatokat a jogtanoda igazgatójának a vizsgálat napja előtt legalább 14 nappal előbb közzétett határidőben. Egy évben csak egy évfolyam tantárgyából lehet vizsgálatot adni; hivatalt csak a miniszterium engedhet meg a tanári kar ajánlatára. A magán-tanulók legkésőbb január vagy június végén tartoznak az igazgatóságnál a megkiváncsolt bizonyítványokkal jelenkezni. A szabályrendelet meghatározza továbbá a tandíj és vizsgailleték összegét is a Szegényebb tanulók az első alól felmentést nyerhetnek.

— Rónay s Kovács Gyula a „Reform“ szerint a pesti nemzeti színház intendánsa által vendégszereplésre szólítottak fel.

— A Hermannstädter Zeitung jellemezvén a szász egyetem pártjainak állását, hol lapunk számadatai szerint a tulajdonképi szász képviselők közt 19 ó-szász 17 ifjú szászszal áll szemben, s a szabadelyűek többségét a 6 román és 2 magyar képviselő adja ki: fölsohajt ez anomálián, s különösnek találja, hogy a szász egyetemen a nem-szászok döntenek. Először is ama gyűlés nem egy nemzetiséget, hanem egy territoriumot (fundus regius) képvisel, és pedig nagyon is jól körülírt hatáskörrel; s aztán, ha a képviselőket t. lapársunk a magyar és román követeken kezdi számlálni: megnyugtatóra tapasztalni fogja, hogy a teljes gyűlés 6 főnyi többségét 6 szász képviselő teszi. Szászok, szászok — csak ne lennének ifjak!..

— Porosz humanitás. A „Köln, Zeitung“ írja, tehát nem hazugság, hogy Radzivil vára (Posenben) fegyelmetlenség miatt büntetés alá eső francia tisztnek számára berendeztetett. Azok szigorúan őriztetnek és minden közlekedéstől elzártnak. Jellemző a tisztnek helyzetére nézve az, hogy midőn a várparancsnok a tisztet elhelyezésére utaltatott, azt felelte, hogy nincsen számukra hely, mire a magasabb hatóságtól azt nyerte feleletül, az lehetetlen, mivel ily „társaság“ számára minden hely jó.

— Postaszerződés Spanyolországgal. Hír szerint tárgyalások folynak a magyar-osztrák és a spanyol kormányok közt, hogy a spanyol postadíj, mely most nagyon magasra van szabva, leszállíttassék. Ez mindenesetre igen dícséretes, hanem üzleti körökben azt mondják, hogy kormányunk még inkább fordíthatna figyelmet Olasz- és Franciaországgal való összeköttetésre. Mindkét államban igen magas még a nemzetközi levelezés díja; Franciaország most ugyan nem igen ér rá, hogy ilyesmivel foglalkozzék; de Olaszországgal, az annyiszor emlegetett entente cordiale mellett talán lehetne kissé kedvezőbb postaegyezményt kötni, üzleti összeköttetéseink itt mindenesetre nagyobbak, mint Spanyolországgal.

— Karácsony napján Párisban a közoktatási miniszterium épületében nagyszerű bazár nyílt meg a háboru áldozatainak felségelésére. Egy Froment Mórész által vett arany serleg s egy Mignon lámpa közt (ez utóbbitnak színezett goth ablakai egy kis kápolnát képezvén) ezüst kosarakban állott a burgonya, vöröshagyma avagy beszózott marhahús; s kevesebbet kértek az edényért mint tartalmáért. Egy pulyka bársony és selyem vánkossal egy pár száz frankon kelt, s a fehér lisztet töltött bonbon dobozok magasabb áron keltek, mint a minőket Siraudin valaha legfinomabb salonzukraiért kért. Egy ládacska szivarért, melyért Jules Simonné 100 frankot kért, Dorian

közmunkaminister egy ezres bankjegyet nyújtott s tovább ment anélkül, hogy a fölösleges összeg visszaadására várt volna. Doré Gusztávnak egy vázlata, mely egy ifjú katonát ábrázolt, amint épen nejtől búcsút vesz, 270 frankon kelt; s Hugó Viktor levele a németekhez, melynek ára közönségesen két krajczár, 120 frankot jövedelmezett, mert hát a költő sajátkezü aláírásával volt ellátva. Több palack pezsgó a tuileirák palotájából, poharaként 5 frakon árultatott s egy pár szép zeller 69 fr. 50 centimeon ment el; míg az apró retek csomóként 10 frankot hozott be. E vásárból, mely egy egész hétig tartott, 100,000 frankot várak az említett jótékony célra. (Ellenőr).

— Prim özvegyét hercegnővé tette a fiatal spanyol király. Ő, leánya és ennek törvényes utódai elsőosztályu grandí méltóságra emeltettek. A Los Castellejos marquisság is, mely most a fiatal Prim tulajdona, elsőrendű grandí ranggal köttetett össze.

— Flórencből írják, hogy Milanó közelében nem rég két becses festvényt találtak. Az egyik Correggio műve, s több alaktól környezve Krisztust ábrázolja a jászolban; a másik szintén Krisztus-kép Ferrario-tól, s mindkét festvény eléggé jó állapotban van fentartva. Correggio képének színezését különösen dícsérik.

Magyar színészet.

(sz.) Jan. 17-dikén Forestier Pál, először. Augier e némi tekintetben zajt keltett „színművét“ közönségünk elég érdekeltséggel várta és nézte s tagadhatlan, hogy, ha tévesztett kiindulási pontja miatt — a mesterkélt előidéztet félreértés sohasem lehetvén igazi drámai bonyodalom alapja — nem is tarthat igényt a műtésznek méltatására: egy némely hatásos jelenete által mindvégig ébren tudja tartani a nézők figyelmét. Mindvégig — más-hol, de a kolozsvári színpadon alig, mert, ha jól sejtünk, a berekesztésben (sőt a darab folytán is) némi változtatást tőn dramaturgunk. S ha igen: szabad-e ez?

A mi az előadást illeti — nem is számítva, hogy első előadás vala, s ilyenkor mindig elnézőbbek lehetünk — örülünk, hogy majdnem osztatlan dícsérettel szólhatunk róla. A rendezés is — leszámítva a hosszacska felvonás közöket — elismerést érdemel. A főszerepek Kovács Gyula (Forestier Pál) és Kassainé (Lea) kezeiben voltak s mindkettőn meglátszott, hogy kedv, tanulmány s a mi szintén méltó megemlést érdemel nálunk: (szerep) tanulás előzte meg az előadást. Kovács Gy. szenvedélyessége hatott s még jobban hatott volna, ha jobban tudná beosztani hangját; a harmadik felvonás végjelenetében azonban, midőn Lea áldozatát megtudja: kitörésében nélkülöztük a forrongó szenvedély azon fokozatosságát, mely előkészített volna bennünket a szenvedély tetőpontjára, hol tédre sulytja Leát. De ez csak egy megjegyzés, míg az egész előadás folytából több mozzanatot ki tudnánk emelni, melyet nem csak a nagy közönség jutalmazott tapsaival, hanem a műtőrt is örömmel nézhetett. Kassainé játéka sem szűkölködött sikerült jelenetekben; a sértett büszkeség, a megtört szerelem és a lemondó resignatio momentumait mondhatni művészig tudta visszaadni. S ha megjegyezzük, hogy egy egész alak megteremtéséig még sok tanulmányon kell végig haladnia: a benne rejlő művészi anyag és természet-adta talentum méltatásául, buzdításául tesszük azt. Hanghordozásában már is sok haladást ismerhet föl az elfogulatlan ítélő, de mozdulatai, tagjátéka, mimikája bár carrarai, de a szobrász vésője alatt még nem egészen életet nyert — márvány. De mindenestre oly anyag, melyből az erős akarat élő alakot varázsolhat elő!..

Szépne (Camilla) és Takács (Forestier Mihály) szintén jól betöltötték helyüket; amaz kivált a boldogság jeleneteiben, mert a fájdalom mozzanatait több érzélgéssel, mint érzélemmel adta vissza; emez a Pállal folytatott küzdelemben az igaz érzés hurjait rezegtette. Prielle (Beaubourg), a könnyű véru világi szerepében az alak humorát patheticus szenvedésbe fullasztá s így ha olykor mosolyra indított: inkább az írónak, mintsem a színésznek tulajdonítható.

— Január 18-án Daray Károly jutalmára „Troubadour.“ Ceresa Manricot énekelte. Már rég nem hallottunk színpadunkon oly összességű operai előadást, mint ez volt. Helybéli művészeink sokott modorban igyekeztek földadatukat megoldani. Gerecsnének s Daray Károlynak ez teljes mértékben sikerült, csaknem minden felvonás után, sőt jelenetek közben a többszörös és hosszas tapssal jutalmaztattak. Ceresa első rendű művész; előrehaladt kora dacára oly csengő érez-hanggal és oly művészi előadással rendelkezik, hogy nemcsak a közönséget, de a többi szereplőket is felvillanyozta. A karok is sokottnál jobban mentek és a zenekarban különösen az első hegedű emelendő ki. Talán a második felvonásban Ceresa staccatiójánál a szokottnál lassabb tempot észleltünk.

Távirati tudósítás a bécsi tőzsdéről.

Jan. 18-kán 5% Metalliques 100 frt 57.90. Kamat — 5% Nemzeti kölcsön 100 frt. 67.20. 1860. Kölcsön 94.80. Bankrészvény 739. Hitelintézeti részvény 200 frt. 250.—. London 10 ft. st. 100 frt. 23¹/₄ kr. 124.15. Ezüst 121.90. Cs. kir. arany 5.85¹/₂ Napoleondor 9.95¹/₂

Urbéri kötvények: Magyarországi 77.75. Temesi 76.50 Erdélyi 74.50. Horváthországi 82.50.

Gabona ár Kolozsvárt dec. 29-én 1870.

(Alsó a. mérő, középpár.)

Tisztabúza 5 frt. 70 kr. Elegybúza 3 frt. 70 kr. Rozs 3 frt. 30 kr. Árpa — frt. — kr. Zab 2 frt. 30 kr. Török-búza 3 frt. 50 kr. Pityóka 1 frt. 10 kr. Marhahús fontja belváros 21 kr. külvárosba 21 kr.

Felelős szerkesztő Szász Béla.

Beküldetett.

64

Minden szenvedőnek egészség a delicat **Revalesciére du Barry** által, a mely gyógyszer és költség nélkül következő betegségeket gyógyít: gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, takony-, hátya-, lélegzés-, húgyhólyag- és vesebajokat, gumót, aszkórt, mellszorulást, hurutot, emésztéshiányt, dugulást, hasfolyást, álmatlanságot, gyengeséget, aranyért, vízkórt, hideglázt, szédülést, vértüledést, fülzúgást, émelygést és hányást még a terhesség alatt is, húgyfeszít, bűskomorságot, sorvadást, csúzt, köszvényt, sárgaságot gyógyít. — 72,000 elismerés gyógyításokról, melyek minden gyógyszerrel

daczoltak, áll rendelkezésre, melyekből kívánatra kivonatokat ingyen szolgáltatnak. Táplálóból a húsnál, s úgy felnőttek mint gyermekeknek 50-szer megtakarítja a gyógyszer árát.

Ujvár, Magyarországon.

Több év óta nem volt teljes egészségem, emésztésem mindig zavart vala, gyomorbajokkal s nyálkassággal kellett küzdenem. E bajoktól megszabadított a **Revalesciére** tizennégy napos használatával s most hivatásomat akadály nélkül folytathatom.

$\frac{1}{2}$ fontos bádög szelenczékben 1 frt 50. 1 $\frac{1}{2}$ 2 frt 50 kr. 2 $\frac{1}{2}$ 4 frt 50 kr. 5 $\frac{1}{2}$ 10 frt —.

Revalesciére csokoláde táblákban:

12 csészére 1 frt 50 kr. 24 csé. 2 frt 50 kr. 48 csé. 4 frt 50 kr. **liszt alakban** 12 csé. 1 ft 50. 24 csé. 2 frt 50 kr. 48 csé. 4 frt 50 kr. 120 csé. 10 frt — kr.

Kapható Barry du Barry és társa által Bécsben, Wallfischgasse 8. Pesten Töröknél, Kolozs-vártt Binder K. úr gyógytárában bel-monostorutca a Redoute során. Továbbá: Kronstädter József urnál kül-monostorutca 134 szám, bel-monostorutca 175 sz. és főtér 2 szám a zálogintézetnél, és mindenütt postai utánvét mellett.

(31)

(1—*)

ÉLET-ITAL,**kitűnő háziszér**

váto- és mocsárláz, bél- és gyomorgörce, epeinger, hányás, tengeri betegség, vizeletszorulás, álmatlanság, sat. ellen.

Ára egy nagy üvegnek 65 kr., kisebb 50 kr.

Sós-borszesz**mint háziszér.**

Mr. William Lee utasítása szerint. Gyors hatást eszközöl: Rheuma, csúz, szagatás, fagyás, fog, fej- és fül-fájdalmak, szemgyulladás, rákékély, bénulások sat. sat. ellen; sőt fogtisztító szerül is igen ajánlható, menyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti, és a száj tiszta szagtalan ízt nyer a szesz elpárolgása után.

Ára egy nagy üvegnek 80 kr., kisebb 40 kr.

Használati utasítás magyar vagy német nyelven, jelentékeny orvosi és egyéb elismerő bizonyítványokkal valamint bizományosaink névsorával, minden üveghez mellékeltek.

WERTHER és BRÁZAY.

Gyári iroda- és központi főraktár: Pest, országút 26. sz.

Kapható Kolozsvártt: Karvázy József, és Wolff János. B-Hunyadon: Dietrich Sámuel. Dáván: Issekutz M. Tordán: Amberboj Z. és fia, Wolff G. és fia. M-Ujvártt: Szentpétery János. M. Várhelyt: Bucher Miksa. Nagy-Enyeden: Winkler János, Várhelyi Károly, Horváth T., és Cirner J. Brassóban: Gemeiner G. J. Dézsen: Krémer Samu. Hátszegen: Karácsony F. Nagy-Váradon: Bertsiuszky és Sipka Pál. Sz-Udvarhelyt: Solymosy F. Nagy-Szebenben: Bugarszky Constantín és Thalmajer F. Tövisen: Lukáts F. Verespatakon: Moldován C. uraknál.

30

2—3

ELŐLEGES**báli****JELENTÉS.**

A városi redoute haszonbérloje a folyó 1871-diki farsangi idegy alatt

három álarczos és tánczczal egybekötött bált rendezend, u. m.

Február 3-kén

„ 12 „ és

„ 19-kén.

Nagyobb érdekeltség végett a bálak mind maszk-menetekkel lesznek rendezve.

Az első, és megfelelő jelmez-menettel

köztársasági-bál

czimen adandó vigalom egész tiszta jövedelmének felét haszonbérlo a francia sebesültek részére ajánlotta fel.

Mind három bálra előre válthatni bérlet-jegyet 2 frtjával.

Egyes bál bementi ára 1 frt. lesz egy személytől.

Bővebben a részletes báljelentések szólnak.

(34)

(1—*)

Életszükség

ezer meg ezer beteg számára a legfőbb bajokban a kitűnő gyógyerejű **Hoff-féle maláta készítmények.**

Udvari szállító, HOFF JÁNOS ur központi raktára Bécsben

11 Kärntnerring 11.

Székesfehérvár, 1870, okt. 16. Nőm és én már azelőtt voltunk, hogy ön csokoládjáról, mely „egészségünket teljesen lábraállította”, drágasága miatt leszokjunk. Azonban saját magunkon volt módunk tapasztalni, hogy ön készítményeinek elhagyása, recidivát idéz elő. Ön csokoládja tehát **életszükség** nekünk. (Megrendelés 6 font maláta-csokoládra és 2 csomag maláta-mell-csokorkára.) Ön lekötöztette

Bécs (Wieden, Favoritenstrasse, Nro. 8.) (Kivonatban.) Komoly tüdő-bajban szenvedék, s a baj időszakos köhögési rohamokban nyilvánult, elannyira, hogy már reményemet vesztém, mivel semmi szer sem használt. Ekkor ön maláta készítményei mentének meg: a maláta-kivonat egészségi-sör és a maláta-kivonat csokorkák. Ön hasonlíthatlan maláta-csokolád-porainak köszönheté gyöngye kis fiam már korábban életét és most én is ön maláta-készítményei által nyertem vissza teljes gyógyuláson; nem is élhetek már azok nélkül.

Felbacher Károly, polgári mérnök, a Cement-műintézet részvezetője és képviselője sat. sat.

Valódi HOFF-féle Maláta-készítmények egyedüli árúdjaja Kolozsvártt Karvázy Gyula, Fehérvártt Csiki Kristóf, Segesvártt Teutsch J. B. Dézsen Krémer Sámuel, Gyergyó-Szt.-Miklóson Lázár Antal özvegye és fiainál.

(27)

(6—8)

Az állam által biztosított nagy

pénz-kisorsolás

nyereményei közt előfordulnak:

250,000 márka, a legserencsésebb esetben mint főnyerő; továbbá 150,000; 100,000; 50,000; 40,000; 25,000; 20,000; 15,000; 12,000; 10,000; 8,000; 6,000; 5,000; 3,000; 1,050; 2,000; 155; 1,000; 205; 500; 10,800; 110 sat. márka.

E biztosított nagy pénz-kisorsolás legközelebbi nyeremény-húzdása hivatalosan állapított meg és már

1871 jan. 26 és 27-én megtörténik.

Az előre beküldendő árak o. é. bankjegyekben:

1 egész eredeti sorjegy 7 frt. — kr.

1 fél „ 3 frt 50 „

1 negyed „ 1 frt 75 „

melyeket én a legnagyobb távolságra is pontosan és titoktartással küldök el. A nyeremény-pénzek, valamint hivatalos húzdási-jegyzékek azonnal megküldetnek. Kérjük a t. közönséget, hogy mielőbb és teljes bizalommal forduljon a szerencséről különösen kitüntetett bankházhoz.

SIEGMUND HECHSCHER

Hamburgban.

(36)

(1—3)

Eladó tűzi-fa!

A Topler vendéglő melletti udvarban jó száraz 7 láb hosszúságú fiatal tölgy **TÜZI-FA** eladó, öle 22 frt. A venni szándékozók jegyet válthatnak Stein János könyvkereskedésében.

Ugyanott értesülhetni **eladó**, fűszerkereskedőnek való bolti **fiókos állványok és áru-asztal** felől.

(35)

(1—2)

DALCHAU SAMU**kesztyűs Kolozsvártt,****főtér Radákféle-ház,**

ajánlja a nagy érdemű közönségnek egészen újon berendezett, dús választékkal ellátott, minden fajtaú és színű

báli és téli kesztyű raktárát.

Elválal sebészeti eszközök készítését, úgy azok kijavítását, báli kesztyűk gyors és szép takarítását legillendőbb ár mellett.

(32)

(1—3) 50 veder 1862 beli TASNÁDI BAKTOR eladó. Bel-magyarutca Nro. 404. sz. háznál.

(33)

Bethlenben

b. Bánffy Dezsónél

található:

40 szekéreladó széna.

1500 véka zab.

12 darab igára alkalmas ló.

(34)

! 1 okleveles erdősz!

Ki 28 éven át szakmája egykorlati ismeretének gazdag tőrházát szerző meg, ajánlkozik bármilyen felsőbb erdőszeti munkálatok **állandó**, avagy csak **ideiglenes** végrehajtására. Értekezhetni levélben, vagy szóval Kolozsvártt, Papp János fűszerkereskedő urnál, a főtéren.

Kolozsvártt Stein J. Pesten Mach és Stein

könyvkereskedésében kapható:

Deák Ferencz-Adomán.

Ára 1 frt 20 kr.

Kemény Zsigmond tanulmányai.

Kiadja Gyulai Pál. 2 kötet. Ára 4 frt 60.

Tompa Mihály összegyűjtött költeményei.

Kiadták barátai. 6 kötet.

Fűzve 7 frt 20. Diszkrétésben 12 frt.

LOTHAIR.

Regény. Irta Disraeli B. 2 kötet. Ára 5 frt.

Lecoqu-ur Orcivalban.

Regény. Irta Gaborian Emil. 3 kötet. 3 frt.

Szépirodalmi dolgozatok és szónoklatok a forradalom előtt és után.

Irta Szemere Bertalan. Ára 2 frt.

Elbeszélések

Beöthy Zsolttól. 8-rét, 259 lap. Ára kötve 1 frt. 60 kr.

Karaffa és az eperjesi vértörvényszék.

Történeti korrajz. Irta K. PAPP MIKLÓS.

Második bővített és javított kiadás. 2 kötet. Ára 2 frt

Gr. Széchenyi István**„BLICK“jének magyar fordítása.**

Közli K. PAPP MIKLÓS.

Három kötet. Ára 3 frt.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel Stein Já nosnál.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pt. Școală - BCU Cluj